SVERIGES RIKSDAG

# Motion till riksdagen 2026/27:949

**av Julia Algotsson (C)**

# Kommuners och regioners del av naturresursers värden

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda kommuner och regioner ska få behålla en rättmätig del av skogsbrukets, malmbrytningens, samt vind- och vattenkraftens värden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning om hur en rättmätig kompensation för dessa naturresurser kan behållas av berörda kommuner och regioner och tillkännager detta för regeringen.

## Motivering

En mycket stor andel av svensk vattenkraft genereras från de fyra norrlandslänen. Vattenkraften produceras lokalt, med allt vad det innebär, och är en av de viktigaste förutsättningarna för hela Sveriges gemensamma välstånd. Förra året producerades drygt 67 TWh grön förnybar el genom kraften i det strömmande vattnet, vilket är nästan 40 % av landets elproduktion.

Under 2025 producerade vindkraften drygt 39 TWh el och produktionen kommer enligt branschen att öka kraftfullt de närmaste åren. I den nödvändiga omställningen till ett klimatsmart och långsiktigt hållbart samhälle kommer vind- och vattenkraftens betydelse och värde att öka ytterligare.

I Norge ersätts kommuner och län för de ingrepp i naturen som kraftbyggnationerna innebär. Där är det självklart att kraftkommunerna ska kompenseras för vattenkraftsutbyggnadens negativa påverkan på jord- och skogsbruk, renskötsel, fiske och turism. Dessa miljarder används sedan för att ge medborgare och företag bra service och goda förutsättningar för utveckling. I Finland tävlar många landsbygdskommuner om etablering av vindkraft, då fastighetsskatten för vindkraften går tillbaka till just kommunerna. I Sverige tycks synen på landsbygdsutveckling vara annorlunda, och vi ligger långt efter våra grannländer.

Visserligen beslutade riksdagen i juni 2026 om en lag om intäktsdelning från vindkraftsanläggningar. Detta är ett steg i rätt riktning. Lagen har trätt i kraft och innebär att ägare av närliggande bostadsbyggnader under vissa förutsättningar har rätt till ersättning. Likaså har kommuner fått möjlighet att ansöka om ett statligt stöd för etablerad vindkraft baserat på gällande fastighetsskatt. Emellertid är detta ingen kompensation som automatiskt infaller för de kommuner och närboende som påverkas.

När det gäller vattenkraften har inga större steg tagits framåt. Trots stora inskränkningar i naturen återgår en mycket blygsam del av värdena lokalt. Detsamma gäller de enorma ekonomiska värden som skapas genom malmbrytningen och skogsbruket. LKAB och Sveaskog är två statliga bolag som i huvudsak håller sin verksamhet i norra Sverige, och kunde under 2025 ta ut en utdelning till svenska staten om nära 3 miljarder svenska kronor efter ett resultat på 14,2 miljarder kronor efter skatt.

Om man verkligen vill att hela landet ska växa och utvecklas måste förutsättningarna mellan landets ändar bli mer likartade än vad de är idag. Landsbygden och skogslänen utmålas alldeles för ofta som tärande medan städerna beskrivs som tillväxtmotorer. Det är en bild som inte stämmer och som bidrar till centralisering och urbanisering. Landsbygden, fram för allt de nordligaste länen, skapar enorma ekonomiska värden för Sverige genom sina naturresurser, och dessa pengar måste komma landsbygden till godo. Det är djupt orättvist att vattenkraftskommuner som t ex Älvdalen, Jokkmokk, Åsele, Sollefteå och Ragunda ständigt ska tvingas kämpa med ekonomiska problem och höra till de kommuner som har högst skattetryck.

Dessa kommuner behöver en långsiktig framtidsutveckling och en rättvis kompensation för sitt bidrag till Sverige. Mer pengar från vind, vatten, skog och malm måste stanna lokalt, och det är av största vikt att en utredning tillsätts som tar ett helhetsgrepp över hur detta kan genomföras.

Detta bör ges regeringen till känna.

*Julia Algotsson (C)*